

Motion av Andréa Hedin och Kristina Lutz båda (M) angående en natt på bibblan

Biblioteken i Stockholm spelar en avgörande roll för att främja läsning och kultur, men det finns potential att göra dem ännu mer inbjudande och inspirerande. Ett förslag är att öppna upp biblioteken för övernattningsnatt vid ett par tillfällen varje år, vilket kan skapa en unik upplevelse som stimulerar läslusten hos barn och vuxna.

Tänk dig ett bibliotek som förvandlas till en magisk plats under kvälls- och nattimmarna. Med mörkrets intrång kan barn och föräldrar delta i sagostunder, poesimaraton eller läskiga spökhistorier. Med madrasser och sovsäckar uppställda mellan bokhyllorna får deltagarna en unik chans att utforska litteraturen på ett nytt sätt. Att sova bland böcker kan skapa en oförglömlig koppling till litteraturens värld och uppmuntra till ett långvarigt intresse för läsning samtidigt som barn och föräldrar får upptäcka böckernas värld tillsammans.

Resultaten från PISA och Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS) pekar på en nedåtgående trend över lång tid gällande läsförståelsen där betydelsen av att tala svenska hemma ökar. Svagheter i läsförståelsen riskerar att drabba en hel skolgång och den utvecklingen behöver hejdas. Därtill kan vi konstatera att elever som har godare förutsättningar i skolan utvecklas inte i en positiv trend. Även fast det inte finns nedbrutna siffror för Stockholm kan vi rimligen anta att utvecklingen ser likartad ut.

Många elever i förskoleklass kommer till skolan med bristande språkkunskap och läsförståelse då mer än var tionde elev i årskurs 1 inte kan läsa bekanta meningar på ett fungerande sätt¹. Att insatser sätts in för elever som riskerar att inte bli behöriga till gymnasiet efter ÅK9 är för sent och insatserna behövs långt tidigare. Forskningen visar tydligt att mängden läsning som sker i svensk skola har minskat drastiskt där 50 procent av elever i årskurs 9 läser mindre än en sida sammanhängande facklitteratur om dagen² och knappt 90 procent läser mindre än en sida skönlitteratur om dagen³. God läsförmåga behövs i samtliga ämnen och läsvana behöver komma tidigt i ungas liv.

Andelen elever som behöver extra stöd i läsningen har ökat lavinartat och grunden till läslust och god läsförståelse måste läggas tidigt i barnens liv. Förskola och skola har ett avgörande ansvar för att främja läsförståelsen hos barn och unga men även andra verksamheter i Stockholm kan bidra.

Genom att arbeta med biblioteken kan nya metoder testas. Ett sådant initiativ kan vara särskilt effektivt för att nå unga som kanske inte läser i vardagen. Enligt forskning är läslust en av nycklarna till framgång i skolan och i livet. Genom att kombinera social gemenskap, lek och berättande med det stilla lugnet i biblioteksmiljön kan fler barn hitta glädjen i att läsa.

¹ Utbildningsnämndens Verksamhetsberättelse 2023

² Tegmark, Vinterek, Winberg, Alatalo, Liberg The Decrease of School Related Reading in Swedish Compulsory School – Trends Between 2007 and 2017, 2020

³ Ibid.

För att genomföra detta skulle bibliotekspersonalen kunna samarbeta med lokala författare, pedagoger och volontärer. Evenemangen kan anpassas till olika teman och åldersgrupper, från barn till ungdomar och vuxna. Ett övernattningsprojekt kräver planering och resurser, men genom partnerskap med företag och föreningar skulle det kunna bli genomförbart. Tidigare genomförda kartläggningar har visat att aktiviteter för barn med funktionsnedsättning sker mest vid enstaka tillfällen och med stor oregelbundenhet, trots att detta är en dubbelt prioriterad grupp enligt bibliotekslagen. Därför är det av särskilt stor vikt att aktiviteter görs även för denna målgrupp.

I en tid då de digitala skärmarna konkurrerar om barn och ungas uppmärksamhet behöver nya arbetssätt testas för att återuppväcka intresset för tryckta böcker och den klassiska biblioteksupplevelsen. Att tillfälligt omvandla biblioteken till platser för gemenskap och äventyr kan således bli en investering i framtidens läskultur.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås kommunfullmäktige besluta:

- Att utvalda bibliotek i Stockholm öppnas upp nattetid under exempelvis sportlovet, Stockholms kulturnatt och läslovet 2025.
- Att särskild hänsyn tas för att säkerställa så att barn med funktionsnedsättning också kan delta på lovaktiviteterna.
- Att en plan tas fram för hur lokala författare kan vara med och bidra till ökad läslust bland barn och unga.